

Memo

Aan Gemeenteraad Velsen
Van College
Cc
Datum 22-3-2023
Onderwerp Aanscherping verkenning alternatieve locaties

Aanleiding

Op 16 maart 2023 vergaderde de gemeenteraad over de uitkomst van de raadpleging onder inwoners van Velsen-Noord rond de opvang op de Silja Europa en over de voortgang van het onderzoek naar alternatieve locaties. Met name over dit tweede onderdeel werden in de vergadering verschillende vragen gesteld. Op 23 maart 2023 wordt in een ingelaste raadsvergadering opnieuw over dit onderwerp gesproken. De portefeuillehouder zegde toe om voorafgaand aan deze vergadering extra informatie aan de raad te sturen over de uitkomsten van de verkenning voor de locatie Zijkanaal C.

In dit memo vindt u deze informatie. Aanvullend is er aanleiding om de informatie over de andere locaties aan te scherpen. De ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Bijvoorbeeld in de beantwoording van raadsvragen gaven we u aanvullende informatie. Ook nu zijn er weer actuele ontwikkelingen, met name voor de locaties Loswalkade en de Cruiseterminal/Sluisplein. Dat heeft ook effect op de haalbaarheid van deze locaties, zeker voor de korte termijn.

Voor de helderheid voegen we daarom in dit memo alle informatie samen, zowel de uitkomsten van de eerdere locatieverkenning, als de actuele ontwikkelingen. We beginnen met de uitgangspunten voor de verkenning. Vervolgens vindt u een overzicht van de beoordeling van alle locaties. Daarna lichten we voor elke locatie de overwegingen toe. Dit is een samenvatting van de overwegingen op basis van de verkenning van alle locaties. Voor Zijkanaal C is hieraan informatie toegevoegd op verzoek van uw raad. Het gaat om de mogelijkheden om met technische aanpassingen hier een riviercruiseschip aan te leggen. Voor de locaties Loswalkade en Cruiseterminal/Sluisplein is de meest actuele informatie toegevoegd. Ten slotte beschrijven we de mogelijke scenario's voor de korte en lange termijn voor de opvang van vluchtelingen.

Uitgangspunten voor de verkenning

Doelgroep: gezinnen met schoolgaande kinderen en mensen die stage volgen

Op 26 januari 2023 besprak u onder andere het voornemen van het college om een alternatieve locatie te zoeken voor in het bijzonder een deel van de vluchtelingen die binding heeft met de regio. Het gaat hierbij om ongeveer 220 vluchtelingen. Dit zijn gezinnen met kinderen die naar school gaan (150-170 personen) en vluchtelingen die via Techport een

stage volgen (50 personen). Voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen is het belangrijk om voor een langere periode te weten waar ze wonen en om te kunnen hechten. Alleen dan kan het onderwijs goed beklijven. Voor vluchtelingen die een stage volgen is het belangrijk dat zij deze trajecten kunnen voortzetten. Zo kunnen zij zich voorbereiden op de arbeidsmarkt. Ook vanuit de technische sector is veel behoefte aan personeel. De raad had geen wensen en bedenkingen bij het voornemen van het college om voor deze doelgroep alternatieve locaties te zoeken. Met deze opdracht zijn we daarom de verkenning gestart.

Locatie op water of op land

Het heeft de voorkeur van het college om met name te kijken naar locaties op water. Het college heeft het voornemen uitgesproken dat de Silja Europa die nu aan de VOB-kade ligt, moet vertrekken. Dit betekent dat een alternatieve locatie snel gerealiseerd moet worden. Dit lukt niet tijdig voor een locatie op land. Daar komt bij dat we locaties op land kunnen ontzien als we nu voor deze doelgroep een alternatieve opvang op water realiseren. We bereiden ons dan voor op de Spreidingswet die er nu in concept ligt. Iedere gemeente heeft nu al een doelstelling voor het huisvesten van een bepaald aantal vluchtelingen. Voor Velsen zijn dit 261 mensen. Als de Spreidingswet ingaat wordt de doelstelling die we nu hebben een wettelijke taakstelling. Dat betekent dat als we nu geen locaties op water realiseren, we straks alsnog locaties moeten leveren. Dit kan dan over locaties op land gaan, die mogelijk ook andere bestemmingen hebben, bijvoorbeeld woningbouw.

Twee locaties voor riviercruiseschepen

Voor locaties op water geldt dat we de meeste mogelijkheden hebben als we kijken naar locaties voor een riviercruiseschip. Uit de verkenning van locaties voor het huidige opvangschip weten we dat voor grotere schepen de mogelijkheden zeer beperkt zijn. De Silja Europa kon technisch en qua beschikbaarheid alleen aan de VOB-kade aangelegd worden. Op riviercruiseschepen kunnen ongeveer 170-190 personen verblijven. Dus als we de eerder vastgestelde doelgroep (ongeveer 220 personen) alternatieve opvang willen bieden op riviercruiseschepen, moeten we naar een combinatie van twee locaties kijken. De volledige doelgroep kan niet op 1 riviercruiseschip opgevangen worden. Het COA heeft verschillende riviercruiseschepen direct beschikbaar. Hier zijn al overeenkomsten voor en de schepen zijn in Nederland.

Klein zeecruiseschip

Later kwam hier nog de mogelijkheid voor een klein zeecruiseschip van ong. 140 meter bij. Deze schepen zijn geschikt voor ong. 300 personen. Wanneer een dergelijk schip ingezet wordt, is dus maar 1 locatie nodig om de hele beoogde doelgroep op te vangen. Het aantal mogelijke locaties is voor deze schepen kleiner, omdat de schepen langer en breder zijn en meer diepgang hebben. Hierdoor vallen de meeste locaties op technische haalbaarheid af. Het COA heeft een schip van dit formaat nog niet direct beschikbaar. Nadat wij deze optie als mogelijkheid toevoegden is het COA direct gaan zoeken naar een schip en hebben zij een optie genomen op een geschikt schip. Het COA heeft hier nog geen definitieve overeenkomst voor en het schip is nog niet in Nederland. Daardoor duurt het langer om een schip van dit formaat aan te kunnen leggen. Na de raadsvergadering volgt een definitief besluit van het college. Als dat besluit is om in te zetten op een klein zeecruiseschip, kan het COA onderhandelen over het contract, moet een schouw van het schip plaatsvinden, moet het schip

GEMEENTE VELSEN

hier naartoe en moet de locatie gereed gemaakt worden. Dit proces kan in ongeveer 2 maanden.

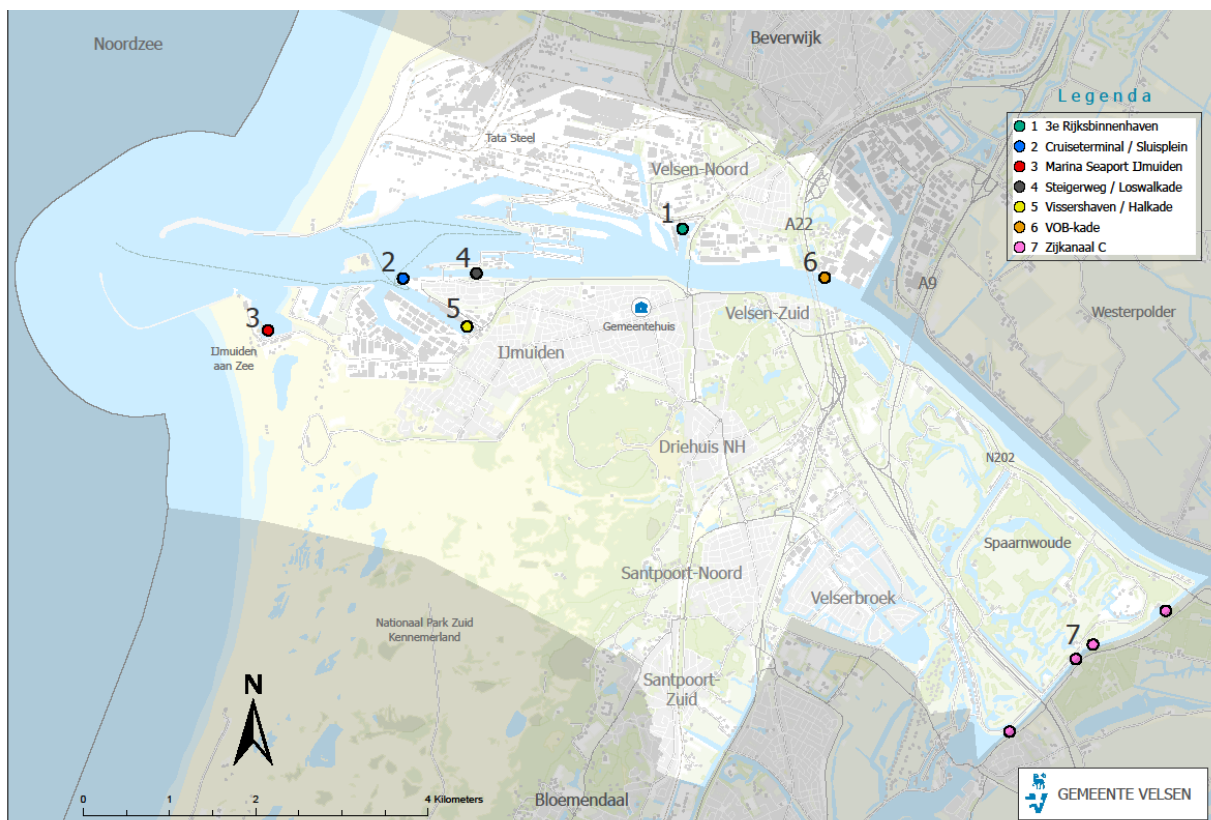
Toetsing locaties

We hebben de mogelijke locaties in beeld gebracht. Voor iedere locatie hebben we een aantal aspecten beoordeeld:

1. Technische haalbaarheid: Past een riviercruiseschip op de beoogde plek?
2. Nautische veiligheid: Zijn CNB/RWS en de eigenaar van mening dat de locatie nautisch veilig is? Of is dit te creëren? Onder welke voorwaarden?
3. Beschikbaarheid: Van wie is de kade, willen zij meewerken, is er plek te creëren?
4. Omgevingsveiligheid locatie: Zijn onder meer COA, politie en OD IJmond van mening dat hier een veilige situatie te creëren is?
5. Analyse omgeving: Spelen er andere (bredere) omgevingsaspecten?
6. Vergunning: is er zicht op een vergunbare situatie/zijn er op voorhand grote showstoppers in vergunningverlening? Voor dit criterium bleek dat er voor geen van de locaties op voorhand grote bezwaren zijn. Daarom is dit criterium niet verder opgenomen in de tabel en toelichting.

Belangrijke kanttekening hierbij is dat de technische haalbaarheid en de nautische veiligheid showstoppers zijn. Dit is het geval wanneer een locatie technisch niet passend is en ook niet passend te maken is. Of wanneer de locatie niet nautisch veilig te realiseren is. Bij een negatieve beoordeling op één van deze criteria valt een locatie per definitie af. Voor locaties waar dit het geval is, is de realisatietermijn daarom niet in beeld gebracht.

Voor Zijkanaal C zijn door RWS onder voorbehoud 4 nautische opties aangeduid. Dit is nog zonder te kijken naar de technische haalbaarheid.

Overzicht voor- en nadelen per locatie

	Technische haalbaarheid	Nautische veiligheid	Beschikbaarheid	Veiligheid locatie	Analyse omgeving	Standpunt COA	Realisatie-termijn
Locaties voor klein zeecruiseschip							
Cruiseterminal/Sluisplein	+	+	+/-	+	+/-	+	2-3 maanden
VOB-kade	+	+	+	+	+	+	2-3 maanden
Locaties voor riviercruiseschip							
Marina Seaport	-						
Cruiseterminal/Sluisplein	+	-	+/-	+	+/-		
Vissershaven/Halkade	-	+	-	-	+/-	-	
Zijkanaal C	+/-	+	+/-	-	+/-	-	6-12 maanden
VOB-kade	+	-	+	+	+		
Steigerweg/Loswalkade	+	-	+	+	+	+	+/- 4 weken
3 ^e Rijksbinnenhaven	+	+	+	+	+/-	+	4-6 weken

Bekeken locaties – overwegingen per locatie

Locaties voor een klein zeecruiseschip

Voor een klein zeecruiseschip zijn er twee mogelijke locaties. De overige locaties vallen af, omdat een schip van groter formaat daar niet aan kan leggen. Marina Seaport en de Vissershaven waren voor een riviercruiseschip al niet technisch haalbaar. Die locaties vallen dus ook voor een klein zeecruiseschip af. De Loswalkade, 3^e Rijksbinnenhaven en Zijkanaal C zijn voor een schip van dit formaat (door de breedte, lengte en diepgang) ook geen mogelijkheid. Als opties blijven dan de Cruiseterminal en VOB-kade over.

- Cruiseterminal/Sluisplein
 - Deze locatie is technisch haalbaar voor een klein zeecruiseschip. Dit type schepen heeft het COA niet op voorraad, maar zij hebben wel een optie op een geschikt schip. Dit schip zou in ongeveer 2 maanden aan kunnen meren.
 - Locatie is afhankelijk van medewerking van de eigenaar (Zeehaven). Zeehaven heeft aangegeven dat zij de kans klein achten dat -met het bestaande gebruik en afspraken- een kleiner zeecruiseschip inpasbaar is. De Cruiseterminal wordt

veel gebruikt door andere schepen. Uit nadere gesprekken en onderzoek moet blijken of, en zo ja op welke manier, dit inpasbaar is.

- Mochten na verder onderzoek/gesprekken hier toch mogelijkheden zijn, dan is bij deze optie een overbrugging nodig voor de tussenperiode tot de locatie gereed is.
- VOB-kade
 - Deze locatie is geschikt en beschikbaar voor een alternatief klein zeecruiseschip. Ook alle voorzieningen zijn hier al aanwezig. Echter geldt hetzelfde als de voor de Cruiseterminal, dat het tijd kost voor een zeecruiseschip hier kan afmeren. Er zal een overbruggingsperiode zijn tot het moment dat het alternatieve zeecruiseschip kan aanmeren.

Locaties voor een riviercruiseschip

- Marina Seaport
 - Deze locatie is niet technisch haalbaar. De ingang van de haven is smal. Hierdoor is het voor een riviercruiseschip voor 170-190 personen niet mogelijk om naar binnen te varen. Om dit mogelijk te maken zouden diverse ingrijpende aanpassingen nodig zijn in de haven, zoals het verwijderen van bestaande steigers.
 - Daarbij ligt Marina Seaport verder van voorzieningen, maar niet volledig afgelegen. Mogelijke oplossing hiervoor zijn niet verder bekeken, omdat het feit dat een schip niet naar binnen kan varen een te groot struikelblok is.
 - Omdat deze locatie technisch niet geschikt gemaakt kan worden, zijn de overige criteria niet beoordeeld.
- Cruiseterminal/Sluisplein - riviercruise
 - De locatie Cruiseterminal/Sluisplein valt af voor een riviercruiseschip omdat zowel Zeehaven IJmuiden als CNB het nautisch niet verantwoord vinden om een riviercruise op deze kwetsbare plek te leggen. Het is niet beschut en ligt vol op de wind vanuit zee. Een riviercruise is niet gemaakt om op deze plek voor langere periode te liggen en daarmee te kwetsbaar. Daarnaast ligt deze kade buiten de sluis. Een riviercruise zou teveel last ondervinden van eb en vloed.
- Vissershaven/Halkade
 - De locatie Vissershaven/Halkade is niet geschikt omdat de kade te kort is. Daar kan geen riviercruiseschip van dit formaat liggen. Daarbij ligt de locatie met zijn ligging nabij de Halkade in een erg druk gebied. De inrichting van het gebied, laden/lossen in omgeving van visafslag en zeevisgroothandel en het vele autoverkeer, zijn voor gezinnen/kinderen niet ideaal.
- Zijkanaal C
 - Er is op deze locatie geen mogelijkheid om een riviercruiseschip aan te meren. Dan moet er een kade gerealiseerd worden. Baggeren en een kade realiseren gaat eerder een jaar kosten dan 6 maanden. Op de korte termijn zijn hier dus geen mogelijkheden. Ook zaken als bijv. waterafvoer en riolering moeten

aangelegd worden. Dat is een kostbare investering, wat deze locatie ook voor de langere termijn onaantrekkelijk maakt.

- COA acht de locatie niet geschikt omdat deze te ver is van voorzieningen, zoals openbaar vervoer en winkels.
 - Gezien de afgelegen locatie is de sociale veiligheid moeilijk te borgen.
 - Op deze locatie zijn verschillende eigenaren. RWS is eigenaar en vaarwegbeheerder van het kanaal. Het omliggende land is deels van RWS en deels van het Hoogheemraadschap, Staatsbosbeheer en een particulier. Daarnaast ligt de locatie vlakbij Haarlemmermeer. Er zullen met veel verschillende partijen afspraken gemaakt moeten worden over het gebruik van de locatie.
 - Zijkanaal C ligt in een NNN-gebied. Dit maakt dat een vergunningsprocedure gecompliceerder is.
- VOB-kade - riviercruise
 - Voor de VOB-kade geldt hetzelfde als de Cruiseterminal/Sluisplein. Ook daar geldt dat de ligging voor langere tijd aan de Hoofdvaarweg Noordzeekanaal met een riviercruise schip als te kwetsbaar wordt beschouwd.
 - Steigerweg/Loswalkade
 - Over de nautische veiligheid van de Loswalkade zijn de meningen sterk verdeeld. RWS vindt de Loswalkade nautisch geen veilige ligplaats om langdurig een riviercruiseschip aan te meren. De locatie ligt direct aan de aanvaarroute van de Kleine- en Zuidersluis. Hier vaart 24 uur per dag zowel recreatief- als beroepsverkeer waaronder ook zeevaart. Als er aan de Loswal een riviercruiseschip voor langere tijd afmeert, dan blijft er te weinig manoeuvreerruimte over voor deze schepen, waardoor een grotere kans op aanvaringen ontstaat.
 - Een riviercruiseschip aan de Loswal zou bovendien interfereren met enkele cruciale veiligheidsfuncties, waarvoor geen alternatief beschikbaar is. Zo is de Loswal aangewezen als aanlandingskade bij incidenten op het Noordzeekanaal.
 - De gemeente meent, samen met Zeehaven, dat wel een nautisch veilige situatie te creëren is. Dit heeft geleid tot een discussie die tot aan het kabinet heeft gelopen. Uiteindelijk blijft RWS bij het standpunt dat de locatie onveilig is bij definitief gebruik.
 - Rijkswaterstaat heeft aangegeven er wel voor open staan om in gesprek te gaan over de tijdelijke inzet (2-3 maanden) van de Loswal voor een riviercruiseschip. Deze locatie is snel realiseerbaar en zou als overbruggingsoptie kunnen fungeren. Er kan dan 1 riviercruiseschip ingezet worden. Dat betekent dat niet de gehele doelgroep met binding hier (tijdelijk) opgevangen kan worden.
 - 3^e Rijksbinnenhaven
 - De 3^e Rijksbinnenhaven is geschikt om een riviercruiseschip aan te meren. Wel moeten er dan afspraken gemaakt worden met Tata Steel over het gebruik van de haven.

- Om de kade in te richten zijn werkzaamheden nodig. Dit kost ongeveer 4-6 weken. Er zal voor deze locatie dus waarschijnlijk sprake zijn van een overbruggingsperiode.
- De locatie ligt vlakbij industrie en drukke scheepvaart en is daarmee geen ideale locatie qua geluid, geur en milieuaspecten, zeker met het oog op de doelgroep gezinnen met kinderen.

Scenario's

Op basis van de mogelijkheden en onmogelijkheden per locatie zijn een aantal scenario's denkbaar. Daarbij is ook de realisatietermijn voor een locatie belangrijk. Als we de beoogde doelgroep willen behouden, moet de alternatieve opvang gerealiseerd zijn op het moment dat de Silja Europa weg gaat. In de nieuwe overeenkomst met het COA spraken we af dat de Silja Europa uiterlijk een maand na standpuntbepaling in de raad moet vertrekken. Als de raad op 23 maart een besluit neemt over wensen en bedenkingen, moet de huidige locatie uiterlijk op 23 april opgeheven zijn. Het COA heeft aangegeven dat de Silja Europa tot begin juli gecontracteerd is en tot die tijd tot hun beschikking is. Tenzij er een andere haven wordt gevonden, waar de Silja Europa aangemeerd kan worden zou deze tot die tijd ingezet kunnen worden aan de VOB-kade. Gegeven deze situatie zijn verschillende scenario's denkbaar.

- Scenario 1: Alternatieve opvang voor de hele doelgroep vluchtelingen die binding met de regio hebben
- Scenario 2: Alternatieve opvang voor een deel van de doelgroep vluchtelingen die binding met de regio hebben
- Scenario 3: Geen alternatieve opvang voor de vluchtelingen die binding met de regio hebben, focus op de lange termijn

Scenario 1 sluit aan bij de uitgangspunten waarmee we de verkenning naar alternatieve locaties begonnen. Bij scenario's 1 en 2 is een overbrugging nodig, uit de actuele informatie blijkt dat de mogelijke uiteindelijke locaties in deze scenario's niet binnen een maand gerealiseerd kunnen worden. Hieronder lichten we de scenario's verder toe.

Scenario 1: Alternatieve opvang voor de hele doelgroep vluchtelingen die binding met de regio hebben

We hebben niet twee locaties beschikbaar waar voor langere periode riviercruiseschepen ingezet kunnen worden. Wanneer we opvang willen blijven bieden voor de hele beoogde doelgroep met binding in de regio van 220 mensen zal dit op een klein zeecruiseschip moeten. Er zijn twee locaties waar dit zou kunnen; de Cruiseterminal en de VOB-kade. De overige plekken op een klein zeecruiseschip kunnen ruimte bieden voor andere vluchtelingen om zo in totaal ongeveer 300 vluchtelingen op te vangen. Met het oog op de taakstelling die gemeenten gaan krijgen in het kader van de concept Spreidingswet is dit wenselijk. Gezien de termijn waarop een zeecruiseschip beschikbaar kan zijn, zijn beide locaties niet inzetbaar op het moment dat de Silja Europa vertrekt. Een overbrugging is dan noodzakelijk.

Hiervoor zijn de volgende mogelijkheden:

- a) De Silja Europa tijdelijk laten liggen voor de beoogde doelgroep met binding in de regio. Het aantal vluchtelingen dat op de Silja Europa verblijft wordt dan afgeschaald tot ongeveer 220 personen. De overige bewoners worden door het COA op de

afgesproken datum overgeplaatst naar een andere opvanglocatie. De Silja Europa vertrekt op het moment dat het alternatief gereed is.

- b) Aan de Loswalkade een riviercruiseschip tijdelijk inzetten voor de gezinnen met kinderen totdat de alternatieve locatie gereed is. Over de mogelijkheden van tijdelijke inzet van de Loswalkade moeten we nog verder met RWS in gesprek. De rest van de doelgroep (vluchtelingen die stage lopen via Techport) moet dan tijdelijk opgevangen worden op land (zie optie c).
- c) De beoogde doelgroep tijdelijk opvangen in een sporthal totdat de alternatieve locatie gereed is. Het COA heeft aangegeven sporthallen alleen niet in te zetten voor kinderen onder de 1 jaar en alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV'ers).

Scenario 2: Alternatieve opvang voor deel van de doelgroep vluchtelingen die binding met de regio hebben

Het uitgangspunt is om voor de hele doelgroep met binding een alternatieve opvangplek te realiseren. De eerste prioriteit ligt echter bij het bieden van opvang voor de gezinnen met kinderen. Het is belangrijk voor hun ontwikkeling dat kinderen onderwijs kunnen blijven volgen en een goede opvangplek hebben. De doelgroep gezinnen met kinderen (150-170 personen) kan op 1 riviercruiseschip opgevangen worden. Hiervoor is voor de langere termijn alleen de locatie 3^e Rijksbinnenhaven geschikt. Om de 3^e Rijksbinnenhaven in te richten zijn werkzaamheden nodig. Dit zal ongeveer 4-6 weken in beslag nemen. Mogelijk is er dus een overbrugging noodzakelijk voor een zo kort mogelijke termijn. Een andere mogelijkheid is om de gezinnen met kinderen uiteindelijk op te vangen op een klein zeecruiseschip. Dit kan aan de VOB-kade of aan de Cruiseterminal. We kunnen aan het COA voorleggen dat zij dan de overige plekken op het kleine zeecruiseschip ook voor de doelgroep gezinnen met kinderen mogen inzetten. Bij deze opties geldt ook dat er een overbruggingsperiode is. Hiervoor zijn de volgende mogelijkheden:

- a) De Silja Europa tijdelijk laten liggen voor de doelgroep gezinnen met kinderen. Het aantal vluchtelingen dat op de Silja verblijft wordt dan afgeschaald tot ongeveer 150-170 personen. De overige bewoners worden door het COA op de afgesproken datum overgeplaatst naar een andere opvanglocatie. De Silja Europa vertrekt op het moment dat het alternatief gereed is.
- b) Aan de Loswalkade een riviercruiseschip tijdelijk inzetten voor de gezinnen met kinderen totdat de alternatieve locatie gereed is. Over de mogelijkheden van tijdelijke inzet van de Loswalkade moeten we nog verder met RWS in gesprek.
- c) De doelgroep gezinnen met kinderen tijdelijk opvangen in een sporthal totdat de alternatieve locatie gereed is.

Scenario 3: we bieden geen alternatieve opvang aan de doelgroep, focus op lange termijn

Wanneer de opties voor een overbrugging óf de alternatieve locaties afvallen, betekent dat dat we de beoogde doelgroep niet kunnen behouden. Zij moeten dan sowieso eerst verplaatst worden naar een andere opvanglocatie. Dat is erg pijnlijk, maar in dat geval de enige mogelijkheid. Wij moeten ons dan focussen op de iets langere termijn om onze doelstelling (en als de Spreidingswet ingaat) taakstelling voor vluchtelingenopvang in te vullen. Dan zullen we ook opties op land moeten onderzoeken. Eventueel kunnen de benoemde opties op water ook bekeken worden in dit kader. Maar dan zullen deze niet op korte termijn ingezet kunnen worden en dus niet voor de doelgroep die inmiddels een binding heeft met de regio.